

עת"א 4298/01/16 - מדינת ישראל נגד טל מוסקוביץ

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 4298-01-16 פרקליטות מחוז צפון- פלילי נ' מוסקוביץ (אסיר)
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני כב' השופט בנימין ארבל, סגן נשיא
כבוד השופט שאהר אטרש
כבוד השופט יונתן אברהם
העותרים
נגד
המשיב
מדינת ישראל
טל מוסקוביץ (אסיר)

פסק דין

מבוא:

1. המשיב מרצה עונש של 18 שנות מאסר בגין עבירה של ניסיון לרצח על פי סעיף 305 [1] לחוק העונשין התשל"ז - 1977. הרשעתו של המשיב באה לאחר שהודה בביצוע העבירה. מדובר בעבירה שנעברה בנסיבות קשות ביותר, בהן החליט המשיב, לכאורה ללא כל מניע, לקפד את חייה של חברתו לעבודה. לשם כך ארב לה כשהוא מצוייד בסכין ודקר אותה בגרונה ובבטנה, תוך שהוא גורם לה לפגיעות קשות שכמעט והביאו למותה. בית המשפט המחוזי עמד בגזר הדין על החומרה היתרה והנסיבות הקשות שסובבו את מעבר העבירה, תוך ציון כי המשיב אינו ראוי לרחמים.
2. המשיב סיים את ריצוי שני השליש מעונש המאסר לפני כשנה. ביום 31.12.15 החליטה ועדת השחרורים להורות על שחרורו של המשיב שחרור מוקדם על תנאי. החלטתה של הועדה לא באה בקלות כפי שנפרט להלן. העותרת אינה משלימה עם החלטה זו ומכאן העתירה שלפנינו.

החלטת הועדה:

3. החלטתה של הועדה הינה ארוכה, מנומקת ומפורטת לפרטי פרטים. ניכר היה, כי הועדה לא הגיעה למסקנתה כלאחר יד, אלא בעקבות בדיקה מעמיקה של החומר שעמד לפניו. עיקרו של החומר ששימש למתן ההחלטה, היה מחד גיסא דו"חות גורמי הטיפול החיוביים שעמדו לנגד עיניה של הועדה, ומאידך גיסא, חו"ד פסיכולוגית שניתנה לגביו, ובה הוערכה מסוכנותו כבינונית, ולצידה חו"ד רש"א, אשר מיאנה להכין תוכנית שיקום למשיב, נוכח חו"ד הפסיכולוגית, ובהתאם להחלטת גורמי רש"א כי מן הראוי שהמשיב ימשיך בטיפול בין כתלי הכלא. לעניין אחרון זה נציין, כי גורמי הטיפול קבעו בחוות דעתם כי המשיב השלים את כל הסל הטיפולי ששב"ס מסוגל לספק לו.

4. תמציתה של החלטת ועדת השחרורים, הינה כדלקמן:

- א. המשיב שווה בהליך שיקום קבוצתי בכלא חרמון מזה 25 חודשים, כשהוא עובד בעבודות חוץ. תפקודו חיובי וכן התנהגותו והוא זוכה לשבחים רבים ממעסיקו.
- ב. המשיב יוצא לחופשות מאז שנת 2007.

עמוד 1

ג. המשיב קיבל טיפול פסיכיאטרי פרטי לאחר שהוגדר בתחילת מאסרו כאסיר בסיכון אובדני. עם תום הטיפול הפרטי בשנת 2009, הוא המשיך להיות במעקב פסיכיאטרי תוך קבלת טיפול תרופתי הרגעי עד לשנת 12/2011. מאז הוא לא נדרש לטיפול או מעקב פסיכיאטרי כלשהם.

ד. המשיב החל את ריצוי מאסרו בכלא שיטה, ובהמשך עבר לבית סוהר חרמון והשתלב בפרויקט בטיפול באלימות כללית. הוא זכה לטיפול פרטי פסיכיאטרי פרטי. במקביל השתלב בקבוצת שליטה בכעסים, תוך שיתוף פעולה מלא ונטילת אחריות. בשנת 2009 הוא עבר לבית סוהר חרמון ושובץ לעבודה במפעל צה"ל, כאשר במקביל למד לתואר ראשון. בהמשך השתלב בפרויקט שינוי וטיפול באלימות כללית, באופן חיובי, כאשר בתום הטיפול הוא עבר לאגף שיקום.

התרשמות גורמי הטיפול הינה כי ערך שינוי בדפוסי החשיבה, מגלה תובנה למצבו ולחומרת מעשיו, מביע חרטה וכי הינו מודע לצורך בהמשך טיפול לאחר שחרורו. לשיטת גורמי הטיפול הוא מיצה את ההליך הטיפולי. תפקודו והתנהגותו חיוביים.

ה. ועדת השחרורים התייחסה באריכות לאבחון הפסיכולוגי שנערך למשיב, כולל מבחני אישיות שעבר. הועדה פירטה באריכות את אשר נאמר בחוות הדעת הפסיכולוגית וציינה כי בשיקולל המבחנים שנערכו לו ואבחון של המאבחן, המסקנה היתה כי מסוכנותו מוערכת כבינונית. ההתרשמות מחוות הדעת הייתה כי המשיב נתרם מטיפול ברמה מסויימת, כאשר יש ככל הנראה הטבה משמעותית בהקשר הדכאוני, אולם הוא נמנע מהתמודדות עם התוקפניים באישיותו, באופן המקשה על הטיפול.

ו. בפני הועדה הוצגו מסמכים שונים המלמדים על השתתפותו של המשיב בתוכניות טיפול בכלא, וכן מכתבי המעסיק, המעידים על היותו עובד אחראי המבצע את תפקידיו על הצד הטוב ביותר, ממושמע ובעל יחסי אנוש מעולים, תקשורת טובה ונועם הליכות כחלק משגרת יומו.

ז. רש"א חזרה בה מהנכונות להכין עבור המשיב תוכנית שיקומית בפיקוחה, לאור האמור בחוות הדעת הפסיכולוגית.

ח. למשיב הוכנה תוכנית פרטית על ידי ד"ר נמרוד שני - פסיכולוג קליני ואיתן עוזרי עו"ס. התוכנית כוללת שילוב בקבוצת שיקום טיפולית, וטיפול פרטי לצד תוכנית תעסוקתית.

ט. הועדה עמדה על כך כי קיימת "התנגשות חזיתית" בין עמדות גורמי הטיפול בכלא, אשר סבורים, באופן חד משמעי, כי המשיב מיצה את כל הטיפול הנדרש בין כתלי בית הסוהר, וכי יהיה נכון להמשיך את הטיפול מחוץ לכתלי בית הסוהר. כנגדם, מצויה חוות הדעת שנעשתה בעקבות האבחון הפסיכולוגי, ובעקבותיו עמדתה של רש"א לפיה המשיב טרם בשל לשחרור מוקדם, וחייב להמשיך לטפל בצדדים האלימים שבאישיותו.

הועדה ציינה כי אותם צדדים אלימים באישיותו אשר נקבעו על ידי המאבחן הפסיכולוגי, לא באו לידי ביטוי כלשהו בהתנהגותו של האסיר במשך תקופה של 13 שנים. התנהגותו היתה תקינה, לא דווח על כל אירוע של אלימות, לא מילולית ולא פיזית. הוא יוצא לחופשות זה כ- 8 שנים ללא כל חריג. האבחון הפסיכולוגי לעומת זאת, מתבסס על פגישה אחת ויחידה של גורמים חיצוניים וכן על אבחונים אישיותיים. הועדה הדגישה את היתרון היחסי לגורמי הטיפול, אשר הכירו את המשיב הכרות רציפה, עמוקה ובחנו את התנהגותו במשך תקופה ארוכה.

עוד הדגישה הועדה, כי התרשמותו של המאבחן הפסיכולוגי היתה, כי מסוכנותו של המשיב נמוכה. אך, כאשר ערך את השקלול עם מבחני האישיות, הגיע למסקנה כי הינה בינונית.

י. לסיכום סוגיה זו- סבורה הועדה כי בהתנגשות שבין חוות הדעת הפסיכולוגית לבין עמדתם של גורמי הטיפול, יש להעדיף את עמדתם של גורמי הטיפול, אשר נתמכה גם על ידי עמדתו של מפקד הכלא, לפיהם האסיר מיצה את ההליך הטיפולי בכלא וכי הוא זקוק להמשך טיפול לאחר שחרורו, מחוץ לכתלי הכלא.

יא. הועדה בחנה את תוכנית הטיפול הפרטית שהוצגה, והביעה עמדתה כי תוכנית זו ראויה, תואמת את צרכיו של המשיב, ומתיישבת היטב עם עמדת גורמי הטיפול בכלא.

יב. הועדה קיבלה גם את עמדת נפגעת העבירה, שניתנה מפי אחיה, ובה צויינה החרדה היום יומית, בה היא שרויה מאז נפגעה על ידי המשיב. היא נתנה אף דעתה לכך כי אמו של המשיב

גרה בסמיכות לבית הורי הנפגעת, ולשם הוא מגיע בחופשותיו - דבר המעלה את מפלס חרדתה של הנפגעת. אף נמסר כי כספי הפיצוי שניתנו לא נמסרו לנפגעת. מנגד, לענין כספים אלה, הוצגו בפני הועדה מסמכים המעידים על כך כי המשיב משלם את שנגזר עליו באופן מסודר.

יג. בסיכום דבריה, קבעה הועדה כדלקמן:

"לאחר שבחנו את מכלול נסיבותיו של האסיר, לאור התנהגותו התקינה במשך שנים ארוכות, בהן ריצה את עונש המאסר, היותו בסבב חופשות ללא חריג, הטיפוליים המשמעותיים/שעבר בכלא והמלצת מפקד הכלא על המשך טיפול בחוץ, היותו עובד חוץ במשך מספר שנים משמעותי. כל אלו מובילים אותנו למסקנה כי ניתן לתת אמון באסיר ולהורות על שחרורו המוקדם בכפוף לתנאים שיפורטו להלן".

5. בהמשך החלטתה פירטה הועדה את התנאים בהם ישוחרר המשיב, לרבות מילוי תוכנית השיקום והתעסוקה במשך פרק זמן אשר יקבע על ידי המטפל, בפיקוח הועדה. קביעת תנאי עבודה ושאר התנאים המקובלים, כגון התייצבות בתחנת המשטרה, איסור יצירת קשר עם הקורבן ומעצר בית לילי.

העתירה:

6. העותרת אינה משלימה עם החלטת ועדת השחרורים ועתרה בפנינו לביטולה. לטענת העותרת, האסיר אינו עומד בתנאים המצטברים הדרושים לשחרורו המוקדם כקבוע בסעיף 3 לחוק שחרור על תנאי ממאסר התשס"א - 2001 (להלן: "החוק"). לטעמה של העותרת, הועדה לא נתנה את המשקל ההולם לחוות דעתם של הגורמים המוסמכים ברש"א אשר קבעו כי המשיב מסוכן, כי טרם בשל לשחרור, וכי עליו להמשיך ולעבור טיפולים בצדדים האלימים באישיותו. בשל כך, חורגת החלטת הועדה ממתחם הסבירות, באופן המחייב את התערבות בית המשפט.

7. ביתר פירוט, טוענת העותרת כי שגתה הועדה עת נתנה משקל מכריע לדו"חות גורמי הטיפול וביכרה אותם על פני האבחון הפסיכולוגי המקצועי אשר בחן לעומק את רמת מסוכנותו בהתאם לקווי אישיותו. פסיכולוג שב"ס הינו הגורם המוסמך האמון על בחינת רמת מסוכנותו של המשיב וחוות דעת משמשת ככלי עזר מכריע בשאלת המסוכנות. כך גם חוות דעת של רש"א אמורה היתה לזכות להתייחסות הולמת על ידי ועדת השחרורים. על פי חוות דעת זו, על המשיב להמשיך ולעבור טיפול. לשיטתה של העותרת, לא מיצה המשיב את ההליך הטיפולי בכלא כפי שאף רש"א קובעת.

8. העותרת אף טוענת כנגד הקביעה כי התנהגותו של המשיב היתה תקינה בין כתלי הכלא. שכן, ביוני 2006 נתפס בתאו חומר החשוד כסם. נציין, כי לענין זה נמצא לנו כי חקירה שנערכה נגדו לא העלתה דבר. על כן, לא רואים אנו כל מקום לזקוף חשד בלתי מבוסס זה לחובתו של המשיב.

9. עוד טוענת העותרת, כי אין לקבל את קביעת גורמי הטיפול לפיה המשיב מיצה את ההליך הטיפולי בין כתלי הכלא. זאת נוכח העובדה כי חוות הדעת הפסיכולוגית, המלמדת כי מסוכנותו נותרה בינונית, היה על הועדה לבחון האם הטיפול שקיבל היה אפקטיבי באופן ששחרורו לא יסכן את שלום הציבור. את מסוכנותו של המשיב, צריך היה לבחון אף על רקע חומרתה של העבירה שביצע.

10. עמדת קורבן העבירה, לא נשקלה על ידי הועדה, ובמיוחד נוכח העובדה שכתובת המשיב לאחר שחרורו הינה בסמיכות לבית הורי המתלוננת.

עמדת המשיב:

11. סיגורו של המשיב מתנגד נחרצות לקבלת העתירה. ראשית, הוא מציין כי החלטת הועדה הינה החלטה סבירה, אשר בית משפט זה יבחן אותה בהתאם לשיקולים המנחים את בית המשפט לעניינים מנהליים, דהיינו בחינת סבירותה של החלטת הועדה. לשיטתו, הועדה דנה בכל היבט והיבט של הנושאים הקשורים למשיב שהועלו בדיון. אין טיעון בטיעוני העותרת, אשר לא נדון על ידי הועדה וקיבל בהחלטתה את המענה ההולם. העותרת אינה יכולה לטעון כי המדובר בהחלטה הנגועה בחוסר סבירות.

אין המדובר בדיון הנערך כביכול בפני "ועדה חוזרת", אלא בבדיקה של סבירות ההחלטה. על בית המשפט לשאול עצמו האם נפל בהחלטה פגם קיצוני, והאם "פוספס" או התעלמו מנתון שיש בו כדי להשליך על גמירות הדעת של הועדה. הועדה התייחסה באריכות לחוות הדעת הפסיכולוגית ונתנה מענה באשר לעמדות גורמי הטיפול ולעמדת רש"א.

12. הסניגור מצוין כי המבדק הפסיכולוגי שנעשה למשיב, אינו מבדק אשר נעשה כדרך שבשגרה לאסירים, ואין לראות בפסיכולוג שב"ס את הגורם בעל המעמד המכריע לעניין זה. שכן, מבדקים מסוג זה לא נעשים כדבר שבשגרה על ידי שב"ס. שב"ס אינו עורך מבדקי מסוכנות על ידי פסיכולוג לצורך שחרור בוועדות השחרורים. המבדק במקרה דנן נעשה רק על סמך פניית הסניגור, לאור עמדת רש"א. לשם כך נאלץ הסניגור לפנות מספר פעמים לשב"ס, עד אשר קיבל אישור לעריכת המבדק. הסניגור מצוין כי המבדק מבוסס על אבחונים סטטיים ודינמיים. לאחר שהמשיב נבחן על ידי גורמי הטיפול משך 13 שנה, לא נזקקו גורמי הטיפול בכלא לאותם אבחונים כדי לדעת מהו הטיפול הראוי למשיב. על כן, שב"ס אינו עורך מבחנים מהסוג האמור.

13. לגופו של עניין, אין סתירה בין תוצאות המבדק לבין דו"ח גורמי טיפול בשב"ס. תוצאות המבדק העלו כי רמת המסוכנות של המשיב נמוכה. רק שילוב הנתונים הסטטיים מתוך השאלון, העלו את רמת המסוכנות לבינונית. ברם, המשיב עבר טיפולים מרובים על ידי גופי טיפול שונים, וזה כ- 37 חודשים הוא מצוי בשיקום מחוץ לכלא. על כן, ההתרשמות הראויה היא של מי שטיפל במשיב והיה עד לשינוי שעבר.

14. עוד הוסיף הסניגור וטען, כי המשיב מיצה את תקופת השיקום המקסימלית בין כתלי הכלא. זה שלוש שנים הוא יוצא לעבודה מחוץ לבית הכלא וחוזר רק ללינת לילה בכלא. אם הוא יושאר בכלא, הוא יאלץ להיפלט מתוכנית השיקום ולפנות מקום לאסיר אחר.

15. באשר לתשלום הפיצויים למתלוננת, מצוין הסניגור כי המשיב פרס את התשלומים למשך תקופה ארוכה לפי הסדר עם המרכז לגביית קנסות. כיום הוא אמור לשלם סך של 60,000 ₪, לשם כך פנה למרכז וביקש לפרוס את התשלומים מחדש, אולם טרם נענה. כראיה לביצוע התשלומים באופן סדיר, הוגשו קבלות המלמדות על כך שהמשיב הקפיד לשלם את התשלומים.

דין:

16. בבואנו להחליט בעתירה זו, שומה עלינו להזכיר לעותרת את אשר נטען בפנינו על ידי מידי דיון. **בית משפט זה אינו יושב כערכאת ערעור על החלטת ועדת השחרורים ואינו שוקל את שיקוליה כוועדת על.** תפקידו של בית המשפט לפעול כפי שפועל בית המשפט לעניינים מנהליים במקרים המובאים בפניו, דהיינו לבחון האם ועדת השחרורים הכריעה בסוגיות שהועמדו לבדיקתה בסבירות, ובהתאם לכללים המנחים אותה, או שמא נפל בהחלטה כל פגם אחר, אשר יביא לפסילתה של החלטה מנהלית מיניה וביה. כך למשל, קבע בית המשפט העליון ברע"ב 4878/06 **מדינת ישראל נגד ע.ס. (13.9.06)** מפי כבוד השופט גרוניס [כתוארו אז] כדלקמן:

"על בית המשפט המחוזי היה לשאול את עצמו האם החלטתה של ועדת השחרורים הינה בלתי סבירה (בג"ץ 550/89 היועץ המשפטי לממשלה נ' ועדת שחרורים, פ"ד מג 739), ברור, כי שעה שמופעלת ביקורת שיפוטית על החלטתה של ועדת שחרורים "אין בית המשפט משים עצמו כוועדת שחרורים. השאלה אינה מה היה בי המשפט פוסק אילו הוא היה פועל כוועדת שחרורים" (בג"ץ 89/01 הוועד הציבורי נגד עינויים ב ישראל נ' ועדת השחרורים, פ"ד נה (2) 838, 870). דעתי היא, שבית משפט קמא לא קיים את הכללים האמורים ובחן את העניין כאילו יושב הוא בערעור על החלטה שיפוטית רגילה. האם אמנם ניתן לומר, כי ההחלטה שלא ליתן שחרור מוקדם למשיב הייתה כה בלתי סבירה, עד כדי כך ששום ועת שחרורים לא הייתה מקבלת החלטה כזו? עונה אני בשלילה על שאלה זו."

ואילו במקום אחר, ברע"ב 910/10, **עמירה נ. ועדת השחרורים המיוחדת** (7/2/10), נקבע:

"התערבותו של בית המשפט לענינים מינהליים בהחלטותיה של ועדת השחרורים, בתורת גוף מעין שיפוטי, היא מצומצמת: "אין בית המשפט משים עצמו כוועדת שחרורים. השאלה אינה מה היה בית-המשפט פוסק אילו הוא היה פועל כוועדת שחרורים" (בג"ץ 89/01 הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ועדת השחרורים, פ"ד נה(2) 838, 870 (2001); רע"ב 314/06 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 7 (לא פורסם, 1.2.06)). אלא, על בית המשפט "לשאול את עצמו האם החלטתה של ועדת השחרורים הינה בלתי סבירה" (רע"ב 4878/06 מדינת ישראל נ' סמיר,)"

באשר לעמדתה המקצועית של הועדה, באשר להעדפת חוות דעת מקצועית מצד זה או אחר והמשקל שינתן לחוות דעת אלה, הינה עמדה הנתונה לשיקול דעתה המקצועי המובהק ואין כל מקום כי בית המשפט יתערב בו (ראו רע"ב 3319/12 פנחס רחמיאן נ' מ"י, [2.10.12]).

17. בענין שבפנינו, רואים אנו כי ועדת השחרורים, שהינה כאמור, גוף מקצועי בעל ניסיון וידע, עשתה מלאכתה באופן יסודי. הועדה התייחסה לחומר המקצועי שהועמד לעיונה, בדקה אותו בעיניים בוחנות והגיעה למסקנות על סמך שיקול דעתה המקצועי. לא נמצא לנו, בין שלל הטענות שהועלו בפנינו, טיעון אחד שלא עמד נגד עיני הועדה, ולא נבחן על ידה. כל טענה מטענות העותרת עמדה נגד עיניה של ועדת השחרורים, אשר החליטה בסופו של יום, על פי שיקול דעתה המקצועי.

18. נכון אמנם, כי בדרך כלל לתכנית רש"א יש מעמד על פני תוכניות פרטיות. ברם, במקרה שלפנינו, לא הוכנה כלל תוכנית רש"א, למרות שגורמי הטיפול בכלא המליצו על הכנתה. רש"א החליטה לדרוש חוות דעת פסיכולוגית - חוות דעת שאינה מוגשת כדבר שבשגרה, ובדרך כלל שב"ס אינו מאפשר את הכנתה. לאחר שהוגשה חוות הדעת הפסיכולוגית, שמסתבר כי נעשתה לאור דרישת הסניגור, החליטה רש"א כי המשיב טעון טיפול נוסף. זאת, בניגוד לעמדת גורמי הטיפול הבכירים בכלא, אשר החליטו כי המשיב מיצה את כל סל הטיפול.

19. יוצא איפוא, שברגע שרש"א החליטה לאמץ את חוות הדעת הפסיכולוגית, ולא להכין תוכנית טיפול ושיקום, היה על הועדה לשיקול, זו כנגד זו, את עמדת גורמי הטיפול וכנגדם את חוות הדעת הפסיכולוגית.

וכך התייחסה הועדה לסוגייה שעמדה להכרעתה:

"עיננו רואות כי קיימת התנגשות חזיתית בין עמדת גורמי הטיפול בכלא, אשר סבורים באופן חד משמעי כי האסיר ריצה את כל הטיפול הנדרש בתוך כתלי בית הסוהר וכי נכון יהיה להמשיך את הטיפול מחוץ לכתלי בית הסוהר, לבין האבחון הפסיכולוגי ובעקבותיו עמדתם של רש"א המורחבת לפיהם האסיר טרם בשל לשחרור מוקדם וצריך להמשיך לטפל בצדדים האלימים באישיותו. בענין זה ראוי לציין שאותם צדדים אלימים באישיותו אשר נקבעו על ידי המאבחן הפסיכולוגי, לא באו לידי ביטוי כלשהו בהתנהגות של האסיר במשך תקופה של 13 שנים. התנהגותו בכלא של האסיר הינה תקינה, לא דווח על כל אירוע של אלימות, לא מילולית ולא פיזית. האסיר יוצא כאמור לחופשות מאס 2007, ללא כל חריג. בנוסף, מן הראוי לציין כי האבחון הפסיכולוגי מתבסס על פגישה אחת ויחידה של גורם חיצוני ועל אבחונים אישיותיים, לעומת גורמי הטיפול בכלא אשר הכירו אותו הכרות רציפה, עמוקה ובחנו את התנהגותו במשך תקופה ארוכה כאמור. גם המאבחן הפסיכולוגי התרשם כי מסוכנותו של האסיר נמוכה, כאשר ערך את השקלול עם מבחני האישיות הגיע למסקנה כי היא בינונית".

(עמוד 7 להחלטת הועדה).

בכך, שקלה הועדה את כל השיקולים הראויים, כפי שיקול דעתה המקצועי.

20. יתר על כן, חוות הדעת הפסיכולוגית נשענת על מבדקים שנמשכו 2 ימי אבחון. ביום הראשון נערך למשיב ראיון ניטלה ממנו אנמנזה מפורטת ובהתאם שורטט פרופיל.

ביום השני נערכו לו מבדקים פסיכו-דיאגנוסטיים, באמצעות מבחנים סטנדרטיים ומדידים להערכת עבריינות וסיכון (מבחני TAT-IMMPI). מבחנים אלה הינם מבחנים מובנים, אשר יש להתאימם לפרופיל הנבדק, ככלי עזר לחשיבה קלינית, ניתוח ממצאי המבדקים חייב להיעשות בזהירות ולזהירות נלווה באנמנזה ולהתאימו לנבדק קונקרטי לאור נתוני האישיים (ראה: **אלמגור וגוטר, שימוש משפטי במבחן להערכת אישיות, רפואה ומשפט, ספר היובל (2006) 341**, וכן **וייס ובנצור, כלי הערכה מובנים להערכת עבריינים - סקירת ספרות, (2010), עמוד 47**).

21. בענייננו נתנה הועדה את דעתה על מבנה חוות הדעת הפסיכולוגית, המוקשית משהו, והבנויה משני חלקים, הסובלים מחוסר קוהרנטיות. בחלק הראשון של חוות הדעת, משורטט פרופיל של המשיב, לאחר ראיון מקיף ומעמיק שנערך עימו, כאשר בסיכום התמונה האבחנתית קובעים המעריכים:

"לסיכום התמונה האבחנתית, מדובר בנבדק עם רקע נפשי קשה ופגיעה אישיותית מוקדמת שהיה מאופיין בעבר עם עיוותי חשיבה קשים ודחפים אלימים. במהלך המאסר ככל הנראה הוטב מצבו ותפקודו יציב בתעסוקה ובחופשות, ללא עבירות משמעות. הוא אינטליגנטי, משתף פעולה בטיפול ומעוניין בקשר. עדיין סובל מקשיים רגשיים הפוגעים בתפקודו, ואת עומק השפעתם קשה להעריך בשל התנהלות הגנתית. ההתרשמות היא שמסוכנותו של הנבדק נמוכה יחסית, אך הוא עדיין זקוק לעזרה בהתמודדות עם חלקים תוקפניים באישיותו, וביכולת לייצר קשרים מיטבים". (ההדגשה שלנו-ב.א.)

בשלב זה עברו הבוחנים להעריך את הסיכונים לפי כלי הערכה הידוע HCR-20, כאשר הציון הסופי שקיבל במבחן זה מעיד, על פי סולם ההערכה, על מסוכנות בינונית.

הבודקים לא העמידו ציון זה כנגד הערכת המסוכנות הנמוכה שקבעו לו על פי האנמנזה שניטלה ממנו והראיון שערכו לו.

22. מנגד, הערכתם של גורמי הטיפול נבנה על דו"חות מעקביים שנעשו למשיב משך תקופה ארוכה של 13 שנים. במהלך תקופה זו קיבל המשיב ומיצה את כל סל הטיפולים האפשרי. בין היתר הוא שותף בקבוצות טיפול שונות וקיבל טיפול אישי פרטני, על ידי ראש תחום טו"ש בעצמו. לא נרשמה כל הפרת משמעת שהיא. המשיב התנהג למופת, ועובדה כי עבר לשיקום בעבודות חוץ זה כ- 3 שנים בהם זכה להערכות גבוהות ביותר מצד מעסיקיו. משך שנים הוא נזקק לטיפול פסיכיאטרי פרטי, וטיפול בתרופות הרגעה, אולם זה כחמש שנים ששוב אינו נזקק לטיפולים אלה, הוא אינו נוטל תרופות, ורמת תפקודו גבוהה.

סיכום חוות דעתם של גורמי הטיפול הינה:

"סיכום תמצית לקלידה במערכת "צוהר": מדובר בן 35, רווק מחיפה, שפוט למאסר ראשון בגין ניסיון לרצח של צעירה עימה עבד, שפוט ל- 18 שנה. מהנדס בהשכלתו. בן למשפחה בה הוריו התגרשו כשהיה בן שלוש ולכן במשך השנים לא חווה תמיכה. הכלה וחום, דבר השפיע מאוד על ילדותו והתבגרותו, והוא צבר כעס ותיסכול רב. במהלך מאסרו עבר תהליך טיפולי משמעותי, פרטני קבוצתי, וקהילתי בפרוייקט "שינוי" ושווה מזה 35 חודשים באגף השיקום, תפקודו חיובי. הופנה ונמצא מתאים לתוכנית רשא אך לאחר שנפגש עימם בקהילה מספר פעמים חזרו בהם והודיעו שלא יבנו לו תוכנית וזאת לאחר קבלת איבחון פסיכולוגי לפיו החליטו שטל לא מיצה את הטיפול בכלא. לציין שאנו

עמוד 6

מתרשמים מאדם שמתפקד בצורה טובה, גם במישור הבינאישי, ולא פועל בתוקפנות במשך תקופה ממושכת מאוד".

(ד"ח אחרון מיום 7.10.15).

ואילו ביחס לעמדת רש"א, מציינים גורמי הטיפול:

"בחודש יולי בוצע איבחון פסיכולוגי ולאחר קבלת תוצאותיו, רש"א הגיעו להחלטה שטל לא מיצה את ההליכים הטיפוליים שעליו לעבור טרם שחרורו, לא מיצה את עיבוד הצדדים התוקפניים באישיותו, ועדיין קיימים אצלו קשיים ניכרים בהקשר הבינאישי. לצין שבפעול, מתיפקודו בשנים האחרונות, נראה שטל יודע היטב כיצד לנהל את קשריו האישיים, יוצר יחסי אמון רגשיים עם אחרים, לא פועל בתוקפנות, יודע לנתב אותה ולעבד אותה באופן מסתגל ומשתמש בצורה טובה מאוד בכלים הטיפוליים שרכש. התרשמותנו נשארה שטל עבר תהליך טיפולי משמעותי וכי מסוכנותו פחתה בעקבות תהליך שינוי זה".

23. יש לזכור כי הגדרת המונח **"לא יסכן את שלום הציבור"**, שבסעיף 3 לחוק אינה הגדרה מתמטית, הניתנת לקביעה מספרית, כשם שהמונח "אין המסוכנות" אינו כמשמעו המילולי "אין" או אפס מסוכנות. בקביעת דרגות המסוכנות ע"י גופי המקצוע בנושא (מב"ן, שירות המבחן, וג"ע וכיוצא באלה) מקובל כי במדרג המסוכנות, דרגת "מסוכנות נמוכה" הינה דרגת המסוכנות הקלה ביותר. אין במדרג דרגה של **אפס מסוכנות**. כך שגם באדם הנורמטיבי ביותר קיים יסוד כלשהוא של מסוכנות, שאולי עלול להתפרץ, אך עדיין תוערך מסוכנותו כנמוכה.

בנסיבות אלה, אין ספק כי קביעת מבחני מסוכנות הינה מלאכה קשה, וקשה ממנה מלאכת דירוג המסוכנות-ובמיוחד יקשה לקבל דירוג קשיח הנשען על סרגלי תבחין, תוך ניתוק התוצאה מן הפרופיל העולה מנתונים רכים יותר שנצברו ביחס לאסיר, כגון אנמנזה אודות התנהגותו ומצבו הנפשי והחברתי; יחסו לחבריו בכלא; התייחסותו לסגל הכלא; לעבודה; לסגל הטיפול; התנהלותו במהלך הליכי הטיפול והתועלת שהפיק מהם. לאור כל אלה ומשתנים אחרים תעשה בחינת השינויים שחלו בנבדק במהלך השנים, ובמיוחד שינויים בהתנהגות עבריינית. על כן, המבחן שהתפתח בפסיקה הינו מבחן של סבירות. בית המשפט העליון התייחס בפסק הדין בעניין שקולניק (בג"ץ 1920/00 ח"כ זהבה גלאון נ. ועדת השחרורים ושקולניק [11/5/00]) לסוגיית מסוכנותו של שקולניק מבעד משקפיים של **סבירות**, בהגדירו את אחת משתי אמות המידה הבסיסיות לשחרור של אסיר ברשיון (כפי שנקרא ההליך באותם ימים) כ"**העדרו של סיכון סביר לכך שהאסיר ישוב לסורו**". בהוסיפו:

"אסיר לא ישוחרר ברישיון חופש במקום בו יש יסוד סביר להנחה כי עם שחרורו ישוב לדרכו הרעה ויסכן את שלום הפרט והכלל. תנאי זה מסתבר מאליו ואין להרחיב להשיח בו. אם יש חשש מבוסס שהאסיר ימשיך ויסכן את שלום הציבור, מה הצדק יש לשחררו ממאסרו קודם בוא העת". (הדגשה שלנו-ב.א.).

דברים דומים נאמרו בשעתו בבג"ץ 3059/99 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ, הועדה לעיון בעונש ודותן**, (12/7/99).

ברי, כי **מבחן הסבירות הינו מבחן גמיש יותר ופתוח לפרשנות**. כך נראה כי נהגה ועדת השחרורים בענייננו, בבחנה את מגוון הנתונים שנצברו ביחס למשיב והתנהלותו משך 13 השנים בהם נבחן, מעשה של יום ביומו, בהיותו אסיר. מעשה בחינה שטחי יותר של המומחים בפסיכולוגיה הביא לתוצאה זהה- שאף היא, על פניה, נחזית כשקלול סביר של הנתונים והבאתם לכלל מסקנה העומדת ברף של סבירות הסיכון. אלא שבשלב זה עברו המומחים למבחנים קשיחים שמקורם בתוצאות תבחנים סטטיסטיים, לאור סולם בדיקה. התוצאה שהתקבלה הינה תוצאה מתימטית, אשר הוערכה במספרים ולא במבחן המשפטי של סבירות. על כן, אין לומר כי ועדת השחרורים לא הפעילה את שיקול דעתה כראוי, בהעריכה את קיומו של הסיכון הטמון במשיב באספקלריה של סבירות הסיכון לחזרה על מעשיו, בהינתן הטיפולים שקיבל משך השנים ויקבל במסגרת תוכנית השיקום שהוכנה עבורו.

24. בעקבות מיאונה של רש"א להכין תוכנית, נערכה למשיב תוכנית טיפול פרטית על ידי מכון "התחלה חדשה" שבראשות ד"ר נמרוד שני. ועדת השחרורים בחנה תוכנית זו בעיניים מקצועיות ומצאתה כתוכנית

ראויה.

טענת העותרת כי תכנית זו אינה קצובה בזמן ניתנת לפתרון באמצעות פיקוחה של ועדת השחרורים, כפי שנתווה בהמשך.

25. לסיכום, מצאנו כי ועדת השחרורים בחנה את החומר שעמד לרשותה בזהירות ובדקדקנות והגיעה למסקנות, שאין לומר כי אינן סבירות עד כדי כך שכל ועדת שחרורים סבירה אחרת לא היתה מגיעה אליהן.

הואיל וכאמור, בית משפט זה אינו מעמיד את שיקול דעתו חלף שיקול דעתה של ועדת השחרורים, אין לנו אלא לסמוך ידינו על חוות דעתה, ובהתאם לדחות את העתירה.

26. הואיל ומשכה של תוכנית השיקום לא נקצב בזמן, אנו מורים כי התוכנית תמשך ככל שידרש ולא פחות משנה אחת, כאשר סמוך לפני תום התקופה, יקבע דיון מעקב בוועדת שחרורים, לקראתו יוכן דיווח על ידי מכון "התחלה חדשה", ובהתאם תחליט הועדה האם קיים צורך להאריך את תקופת הטיפול, ותקבע מועדי מעקב כפי שיקול דעתה.

27. הואיל והמדינה הודיעה כי בכוונתה לשקול הגשת רע"ב, אנו מורים כי המשיב לא ישוחרר למשך 7 ימים מהיום, על מנת לאפשר לעותרת לשקול הגשת רע"ב. במידה ותגיע לכלל החלטה כי לא יוגש רע"ב, תודיע על כך לאלתר לשב"ס והמשיב ישוחרר מיד עם קבלת ההודעה.

ניתן היום, כ"ב שבט תשע"ו, 01 פברואר 2016, בהעדר הצדדים.

י' אברהם, שופט

ש' אטרש, שופט

ב' ארבל, שופט
סגן נשיא - אב"ד